

DR. KOMAREK LEVENTE:^{*}

A termelői és a szociális infrastruktúra néhány indikátorának területi kérdései a Nyugat/Vest romániai régióban

Abstract

Some territorial aspects of the productive and social infrastructure in the West/Vest Romanian region

This study deals with the territorial aspects of the productive and social infrastructure of the West/Vest Romanian region. The productive infrastructure presents the vehicular traffic, train service, air transport and water carriage situation while the social infrastructure deals with ducting network, drainage system, gas-main lines, district-heating network and electricity supply issues. In both cases, the study makes a comparison with the national situation.

Bevezetés

Romániában a rendszerváltás előtti időszakban az infrastrukturális fejlesztések országos és regionális szinten is háttérbe szorultak. A rendszerváltást követő években azonban a tőkehiány gátolta a nagyobb infrastrukturális beruházásokat. A 90-es évek második felében jelentős mennyiségű külföldi tőke bevonásával megindultak az infrastrukturális fejlesztések elsősorban a kedvezőbb társadalmi-gazdasági viszonyokkal rendelkező térségekben (pl. Nyugat/Vest régió). A 2000-es évek elején az Európai Unióval megkezdett előcsatlakozási tárgyalások újabb lehetőséget biztosítottak a külföldi befektetők (olasz, francia) számára az infrastrukturális beruházások területén. Románia Európai Unióhoz történő csatlakozása (2007) kedvezően érintette az infrastrukturális beruházásokat, a fejlesztésekre szánt pénzforrások jelentős mértékben növekedtek, többek között a hazánkkal szomszédos Nyugat/Vest romániai régióban is.

A Nyugat/Vest romániai régió az ország dél-nyugati részén elhelyezkedő Magyarországgal és Szerbiával egyaránt határos, az elmúlt években dinamikus fejlődő régió. Románia 8 fejlesztési régiói közül a Nyugat/Vest régió 1998-ban alakult meg négy megye – Arad (Arad), Krassó-Szörény (Caraş-Severin), Hunyad (Hunedoara) és Temes (Timiş) megye részvételével.

E tanulmány a Nyugat/Vest romániai régió termelői és szociális infrastruktúrájának területi kérdésével foglalkozik. A termelői infrastruktúrán belül a közúti, a vasúti, a légi és a vízi közlekedés, míg a szociális infrastruktúra elemei közül a vízvezeték-hálózat, a csatorna-hálózat, a gázvezeték-hálózat, a távfűtő-hálózat és a villamos árammal való ellátottság regionális helyzetére tér ki, összehasonlítva ezeket az országos tendenciákkal.

A közúti közlekedés

A Nyugat/Vest romániai régió közúti közlekedése fejlett és kiegyensúlyozott az ország többi régiójához képest. Ahogy az *1. számú táblázat* is mutatja, a régió közúti hálózata 10 292 km, amely az ország közúti hálózatának 12,9%-a.

^{*} Docens – Dunaújvárosi Főiskola Közgazdaságtudományi Intézet.

A régió közútjainak csak 26,0%-a tartozik a korszerűsített utak kategóriájába, amely megközelíti az országos átlagot. (Az országos átlag 26,5%). A régió megyéit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy Arad, Hunyad és Temes megye esetében a fejlett közutak megoszlása az országos átlag alatti értéket mutatja. Meg kell azonban említeni, hogy az elmúlt időszakban a régió útjain nagyfokú fejlesztések zajlottak le a jobb közlekedés biztosítása érdekében.

A közúti hálózat sűrűsége a régióban 32,1 km/100 km², amely szintén az országos átlaghoz (33,5 km/100 km²) közelebb. A közúti hálózat sűrűségét tekintve, azonban jelentős területi különbségek mutatkoznak a régiót alkotó megyéket illetően. A felső szélső értéket Hunyad megye (45,4 km/100 km²), míg az alsó szélső értéket pedig Krassó-Szörény megye képviseli (22,8 km/100 km²).

1. táblázat. A közutak alakulása a Nyugat/Vest romániai régióban (2005)

Megnevezés	Közutak hossza összesen (km)	Ebből		Korszerűsített utak megoszlása (%)	A közúti hálózat sűrűsége (km/100km ²)
		Korszerűsített (km)	Aszfaltozott (km)		
Arad megye	2 240	511	699	22,8	28,9
Hunyad megye	3 206	697	432	21,7	45,4
Krassó-Szörény megye	1 944	771	496	39,7	22,8
Temes megye	2 902	697	815	24,0	33,4
Nyugat-romániai Régió	10 292	2 676	2 442	26,0	32,1
Románia összesen	79 904	21 148	20 915	26,5	33,5

Forrás: Institutul Național de Statistică

A Nyugat/Vest romániai régió közúti közlekedését vizsgálva megállapítható, hogy a régió területén 1883 km hosszú országos jelentőségű főút (11,8% az összes országos főútból) és 8409 km hosszú megyei jelentőségű út és mellékút található (13,1% a összes országos megyei jelentőségű út és mellékútból).

2. táblázat. A közutak típusai a Nyugat/Vest romániai régióban (2005)

Megnevezés	Az összes közútból (km)					
	Főutak (km)	Ebből		Megyei utak és mellékutak (km)	Ebből	
		Korszerűsített (km)	Aszfaltozott (km)		Korszerűsített (km)	Aszfaltozott (km)
Arad megye	405	392	13	1 835	119	686
Hunyad megye	383	349	17	2 823	348	415
Krassó-Szörény megye	560	524	36	1 384	247	460
Temes megye	535	481	54	2 367	216	761
Nyugat-romániai régió	1 883	1 746	120	8 409	930	2 322
Románia összesen	15 934	14 374	1253	63 970	6774	19 662

Forrás: Institutul Național de Statistică

A régió 5 európai jelentőségű út halad át, amelyek észak–dél, kelet–nyugat irányban szelik át a Nyugat/Vest romániai régiót. Ezen 5 európai jelentőségű útból 3 európai főútvonal, míg a másik 2 pedig a másodrangú európai útvonalakhoz tartozik.

A régió szempontjából jelentős európai főútvonalak:

- Az E68 – Magyarország irányából érkezik Nagylak (Nădlac), Arad (Arad) és Déván (Deva) keresztül kapcsolatot teremt az ország középső részével (Szeben/Sibiu, Brassó/Braşov) és az ország fővárosával Bukaresttel (Bucureşti). Ez a főútvonal fontos kapcsolatot teremt a régió és a megyék városai között (pl. Arad, Déva).
- Az E70 – Szerbia irányából érkezik Moravicánál (Moraviţa) lépi át a határt és kapcsolatot teremt Temesváron keresztül az ország déli részével és a fővárossal Bukaresttel.
- Az E79 – szintén Magyarország irányából érkezik, Nagyvárad (Oradea) környékén (Bors/Borş) lépi át a határt és kapcsolatot teremt a Zsil völgyén keresztül az ország déli területeivel, többek között Krassó-Szörény megyével is.

A régió szempontjából jelentős európai másodrangú útvonalak:

- Az E671 – északról érkezik Arad és Temesvárt érintve dél felé tartó útvonal, amely regionális szempontból jelentős településeket köt össze egymással.
- Az E673 – Făget-on keresztül a régió keleti területeivel teremt kapcsolatot (Bánáttal – Lugos/Lugoj) lerövidítve a távolságot Déva és Temesvár között.

A Nyugat/Vest romániai régióban 4 fontos közúti határátkelőhely található Magyarországra irányába. Ezen határátkelőhelyekből 3 Arad megyében (Nagylak/Nădlac, Torony/Turnu, Vârşand), 1 pedig Temes (Nagycsanád/Cenad) megyében helyezkedik el. Szerbia irányában szintén 4 közúti határátkelőhely található: Zsomboly (Jimbolia) és Moravica (Moraviţa) Temes megyében, valamint Naidăş és Újmoldova (Moldova Nouă) Krassó-Szörény megyében.

A közúti infrastruktúra a régió területén viszonylag fejlettnak mondható az ország többi régióihoz viszonyítva, ami ösztönzi a külföldi befektetőket a régióban történő letelepedésre.

A vasúti közlekedés

A vasúti vonalak hossza 2005-ben a Nyugat/Vest romániai régióban 1904 km volt, amely az ország vasútvonalainak 17,4%-át foglalja magába. A villamosított vonalak hossza 658 km, ami a régió vasúti hálózatának 34,6%-át jelenti. (Az országos átlag 36,5%). A kétvágányú vonalak hossza 315 km. Ez 16,5%-ot jelent a régió összes vasúti vonalából. Az országos átlag ebben az esetben 27,5%. Az előbbi adatok alapján a régió vasúthálózatának sűrűsége regionális szinten a legnagyobb az országban – 59,4 km/1000 km² (csak a Bukaresti – Ilfov régió előzi meg).

Ahogy a 3. számú táblázat is mutatja Krassó-Szörény és Hunyad megye vasúti hálózatának sűrűsége az országos átlag alatti értéket mutatja, ugyanakkor Arad és Temes megye vasúthálózatának sűrűsége meghaladja az országos átlagot. Temes megye a 3. helyen áll a megyék rangsorában a vasúti vonalak sűrűségét tekintve, csak Ilfov és Konstanca (Constanţa) megye előzi meg. Arad megye pedig a 9. helyen található a megyei rangsorban a 42 román megye közül.

3. táblázat. A vasúthálózat alakulása a Nyugat-romániai régióban (2005)

Megnevezés	Vasúthálózat hossza összesen (km)	Ebből: villamosított vonalak hossza (km)	A vasúthálózat sűrűsége (km/1000 km ²)
Arad megye	470	168	60,6
Hunyad megye	291	221	41,2
Krassó-Szörény megye	344	152	40,4
Temes megye	799	117	91,9
Nyugat-romániai régió	1 904	658	59,4
Románia összesen	10 948	3999	45,9

Forrás: Institutul Național de Statistică

A Nyugat/Vest-romániai régió 3 nemzetközi jelentőségű vasútvonal halad át. Az egyik a Bukarest (București) – Crajova (Craiova) – Temesvár (Timișoara) – Zombolya (Jimbolia) vonal, amely Temesvárig villamosított. A másik vasútvonal pedig a Bukarest (București) – Temesvár (Timișoara) és Stamora-Moravița. Ezen két vasútvonal Szerbia területén folytatódik és kapcsolatot teremt Szerbia fővárosával Belgráddal. A régió harmadik nemzetközi jelentőségű vasútvonala a Bukarest (București) – Brassó (Brașov) – Szeben (Sibiu) – Déva (Deva) – Arad (Arad) – Kürtös (Curtici) vonal, amely Magyarország területén folytatódik Békéscsabán át Budapest irányába. Ez a vasútvonal teljes egészében villamosított. E 3 vasútvonal fontos szerepet játszik a nemzetközi fuvarozásban és a helyi, valamint a nemzetközi utasszállításban is. Továbbá jelentős kapcsolatot teremt a régió szomszédos megyéivel és településeivel (pl. Déva/Deva, Târgu Jiu, Hátszeg/Hațeg, Brád/Brad stb.).

A 3 nemzetközi jelentőségű vasútvonal mellett a többi vasútvonal a régió közlekedésében alárendelt szerepet játszik. Ennek oka, hogy a többi vonalon a vonatok számos esetben csak csökkentett sebességgel közlekedhetnek, ami miatt olykor a menetrendtől eltérő nagyfokú késéseket eredményez. Tovább rontja a helyzetet, hogy a fővonalakon kívül a mellékvonalak nem villamosítottak, a vasúti kocsik átlagéletkora olykor a 40 évet is eléri, illetve a személyvonatok komfort fokozata messze elmarad az európai viszonyoktól. Így a vasúti személy- és áruszállítás elsősorban a 3 nemzetközileg is fontos vasútvonalakon zajlik.

A szomszédos országok irányában a Nyugat/Vest-romániai régió vasúti határátkelőhelye Magyarország irányában az Arad megyei kürtösi (Curtici) határátkelőhely. Szerbia felé pedig két vasúti határátkelőhely segíti a közlekedés. Ez a két határátkelőhely Temes megyében található (Morávica/Moravița és Zombolya/Jimbolia).

A légi közlekedés

A Nyugat/Vest-romániai régióban Temesvár (Timișoara), Arad (Arad), Karánsebes (Caransebeș) és Déva (Deva) rendelkezik repülőtérrel. A régió lefedettsége a légi közlekedés területén kedvező, mind a 4 megye rendelkezik repülőtérrel. Az egyes repülőterek felszereltsége és állapota azonban nagyfokú differenciáltságot mutat.

A régió legnagyobb és legjelentősebb repülőtere hazai és nemzetközi viszonyban is a temesvári Traian Vuia repülőtér. Ez a repülőtér a második legjelentősebb repülőtere Romániának, amelyet Európa felé a nyugat kapujának is neveznek

A temesvári Traian Vuia repülőtér lefedettsége nemcsak a Nyugat/Vest-romániai régió-

ra, hanem a délkelet-magyarországi és a Szerb területekre is kiterjed. Így összesen mintegy 2,1 millió fő számára biztosít lehetőséget a légi közlekedés igénybe vételéhez. Évente átlagosan több mint fél millió ember veszi igénybe a repülőtér szolgáltatásait, de pl. 2007-ben ez a szám már meghaladta az 1 millió főt. Az egyre növekvő létszámú szállított utasok mellett, igen jelentős a légi úton történő áruszállítás is.

A temesvári Traian Vuia repülőtéren működő nemzetközi és hazai légitársaságok napjainkban több mint 20 európai város gyors elérhetőségét szolgálják. Számos európai nagyváros pl. München, Milánó, Budapest, Bécs, Düsseldorf, Frankfurt, Stuttgart, Bologna, Bari, Róma, Velence, Firenze, Bergamo, Chişinău, Lvov, Ancona, Párizs, Athén közvetlen elérése biztosított. A nemzetközi járatok mellett azonban a belföldi légi közlekedés is kiemelt szerepet játszik. Temesvárról közvetlen belföldi járatok indulnak pl. Szatmárnémetibe (Satu Mare), Nagyváradra (Oradea), Kolozsvárra (Cluj-Napoca), Marosvásárhelyre (Târgu Mureş), Szebenbe (Sibiu), Bákóba (Bacău), Iaşiba, Bukarestbe (Bucureşti) és Konstancara (Constanţa).

A repülőtéren tevékenykedő légitársaságok az alábbiakban foglalhatók össze:

- rendszeres járatokat indító társaságok: Tarom, Carpatair, Austrian Airlines, Malév, Deutsche Lufthansa, Alitalia, Alpi Eagles, ABC AIR Hungary (Cargo), FARNER AIR (Cargo)
- charter járatokat indító társaságok: Jetalliance, Eurojet, Ion Țiriac, Romavia, Netjets, Tarom, Carpatair, Blue Air, Air Cairo, Atlasjet, Air Malta, Futura Airways, Nouvelair stb.

A repülőtér jelenlegi technikai felszereltség és a kifutópályák minősége és hosszúsága lehetővé teszi, hogy a legnagyobb repülőgépek is leszállhassanak, mint pl. az Airbus 310.

Az elmúlt években megnövekedett utas- és áruforgalom miatt a repülőtér jelentős helyproblémákkal küzd, amelynek megoldása a közeljövőben várható.

Ebből kifolyólag a repülőtér fejlesztési céljai között számos jövőbeni elképzelés található. Új parkolók, rakodóterületek építését, illetve a repülőtér közvetlen közelébe egy üzleti park (Business Park) létrehozását szorgalmazzák. Fontosnak tartják, hogy a felmerülő igényeknek megfelelő újabb járatokat indítsanak Európa fontosabb üdülőhelyeire. A repülőtér üzemeltetőinek további terve, hogy a foglalkoztatottak számát is növeljék a desztinációk bővítése mellett, bízva abban, hogy a Traian Vuia repülőtér nemcsak a régió, hanem Európa egyik fontos légikikötőjévé válik.

A hosszú távú célok között szerepel, hogy egy olyan regionális repülőtér jöjjön létre a Nyugat/Vest romániai régióban, amely megfelel a legmagasabb légügyi biztonságnak és a legjobb minőségi színvonalnak. Ennek megvalósítására számos helyi és külföldi magánbefektetőre számítanak.

A fenti fejlesztési célok elérése reálisnak tekinthető. A temesvári Traian Vuia repülőtér közlekedés-földrajzi elhelyezkedése, megközelíthetősége nagyon kedvező. A régió légi úton történő gyors megközelíthetőségének köszönhetően az elmúlt években növekedett a külföldi befektetők aránya. Ezáltal a Nyugat/Vest romániai régió az ország egyik legfejlettebb régiójává vált.

A régió másik egyelőre kisebb jelentőségű nemzetközi repülőtere Aradon (Arad) található, amely közlekedés-stratégiai szempontból szintén kedvező helyzetben van. Kb. 4 km-re helyezkedik el Arad megyei jogú város központjától és fontos nemzetközi vasúti (Budapest–Kürtös–Arad–Bukarest) és közúti (E68–Budapest–Arad–Déva–Bukarest) útvonal mellett helyezkedik el.

Az aradi repülőtér fejlesztési tervei között szerepel, hogy a légi árufuvarozás regionális nemzetközi központjává váljon. Ehhez a fejlesztési elképzeléshez kapcsolódik a közel-múltban megépített cargo terminál is, amely „összekötő kapocs” szerepét töltené be az áruszállítás területén Nyugat-Európa és Kelet-Közép-Európa között.

A kedvező közlekedés-földrajzi viszonyok miatt, nemcsak a Nyugat/Vest romániai régióban megtermelt, előállított áruk légi szállítását tervezik, hanem a szomszédos megyék, régió és országok termékeinek szállításában is bekapcsolódnának (pl. Arad (Arad), Bihar (Bihor), Fehér (Alba), Krassó-Szörény (Caraș-Severin), Békés, Csongrád megye).

A karánsebesi (Caransebeș) repülőtér elsősorban a belföldi légi közlekedésben játszik szerepet, de rendszeres légi közlekedést nem bonyolít le. Az előző két repülőtérhez képest éppen ezért jelentősége alárendelt. A repülőtér napjainkban magántulajdonban van. Fejlődését elsősorban a turizmus fellendülésétől várják.

A Nyugat/Vest romániai régió negyedik repülőtere a dévai (Deva), amely napjainkban a sportrepülés céljait szolgálja.

4. táblázat. A repülőterek rangsora a szállított utasok száma alapján (2005)

Rangsor	Repülőtér	Szállított utasok száma (ezer fő)
1	Bukarest (Henri Coandă)	2973
2	Bukarest (Aurel Vlaicu)	380
3	<i>Temesvár (Traian Vuia)</i>	336
4	Kolozsvár	199
5	Konstanța (Mihail Kogălniceanu)	111
6	Szeben	49
7	Iași	42
8	Bákó	39
9	Nagyvárad	29
10	Suceava (Ștefan cel Mare)	8
11	<i>Arad</i>	4
Románia összes repülőtere		4192

Forrás: Institutul Național de Statistică

A vízi közlekedés

A vízi közlekedés a Nyugat/Vest romániai régióban alárendelt szerepet játszik, annak ellenére, hogy Románia egyik legfontosabb és legforgalmasabb vízi útja a Duna 64 km-en át érinti a régió déli részét. A régiónak egyetlen dunai kikötője (Boșneag) a Krassó-Szörény megyei Újmoldován (Moldova Nouă) található. Ez a kikötő mind az áru, mind pedig a személyszállítást egyaránt szolgálja. A kikötő életét kedvezőtlenül befolyásolja, hogy a fontosabb közutak és vasút vonalak ezt a térséget elkerülik, így a kombinált fuvarozás nem valósítható meg.

A régió bányáinak ismételt megnyitása a kikötő fejlesztését eredményezheti. Ezen kikötő a korábbi évekbe, évtizedekbe elsősorban bányászati termékek, továbbá faipari és mezőgazdasági (gabonafélék, gyümölcsök) termékek szállításában játszott fontos szerepet.

A régió második legfontosabb folyója a Maros, a régió megyéi közül Arad- és Hunyad megyét érintve Magyarországon folytatja útját. A folyó romániai szakaszán jelentős vízi forgalom nem jellemző, mivel folyómedre nincs megfelelően kiépítve a vízi közlekedés számára.

A régiót érintő Bega csatorna Temes megye területét szeli át, amely Szerbiában folytatódik. A múltban hajózható volt, napjainkban azonban a vízi áruszállítás igényeinek nem felel meg.

A vízvezeték-hálózat

A vízvezeték-hálózat a Nyugat/Vest romániai régióban 2005-ben 5559 km volt, amely az országos hálózat 11,6%-át képviselte. Ha a régió megyéinek alakulását vizsgáljuk, akkor megállapíthatjuk, hogy az országos hálózatból (47 778 km) 4,2%-a Temes, 3,7%-a Arad, 2,3%-a Hunyad és 1,4%-a pedig Krassó-Szörény megyére jut.

A régió összes településéből (1646) mindössze 12,7%-a van bekapcsolva a vízvezeték-hálózatba. Ha a községek számát vizsgáljuk, akkor elmondhatjuk, hogy a régióban található községek (1604) közül 167 rendelkezik vízvezeték hálózattal. Ez a községek mindössze 10,4%-a. Ezzel szemben a régió 42 városa közül mindegyik be van kapcsolva a vízvezeték hálózatba.

5. táblázat. A vízhálózat alakulása a Nyugat/Vest romániai régióban (2005)

Megnevezés	A vízhálózatba bekapcsolt települések száma (db)		A vízhálózat hosszának alakulása (km)
	Összesen	Ebből: város	
Arad megye	66	10	1 788
Hunyad megye	36	14	1 079
Krassó-Szörény megye	34	8	664
Temes megye	73	10	2 028
Nyugat-romániai régió	209	42	5 559
Románia összesen	1935	315	47 778

Forrás: Institutul Național de Statistică

A régió megyei közül a vízhálózat hosszának alakulásában a felső szélső értéket Temes, míg az alsó szélső értéket pedig Krassó-Szörény megye képviseli.

A csatornahálózat

A Nyugat/Vest romániai régió településeibe a csatornahálózatban bekapcsolt lakások aránya 28,3%, amely országos viszonylatban kedvezőnek tekinthető. Így ez a régió ebben az esetben meghaladja az országos átlagot. Az országos átlag 21,9%.

A csatornahálózat hossza a régióban 2441 km, amely az országos hálózat 13,3%-át jelenti. Országosan a csatornahálózat hossza 18 381 km. Regionális szinten a csatornahálózat hosszának alakulásában a felső szélső értéket Arad megye, míg az alsó szélső értéket pedig Krassó-Szörény megye képviseli.

A csatornahálózatba bekapcsolt települések alakulását tekintve a következő megállapítások tehetők. A régió 1646 településéből mindössze 90 település rendelkezik csatornahálózattal, azaz a települések 5,5%-a. A községek esetében nagyon kedvezőtlen a helyzet, mert az 1604 község közül, csak 49 csatornázott, ami a községek 3,1%-át jelenti. A régió 42 városából ugyanakkor 1 város van, amely nem rendelkezik csatornahálózattal.

A régió csatornahálózatának jelentős része jóval a rendszerváltás előtt épült, ezért nagy része elöregedett, elhasználódott így a hálózat jövőbeni fejlesztése és korszerűsítése elengedhetetlen.

6. táblázat. A csatornahálózat alakulása a Nyugat/Vest romániai régióban (2005)

Megnevezés	A csatornahálózatba bekapcsolt települések száma (db)		A csatornahálózat hosszának alakulása (km)
	Összesen	Ebből: város	
Arad megye	29	10	790
Hunyad megye	26	14	625
Krassó-Szörény megye	17	8	298
Temes megye	18	9	728
Nyugat-romániai régió	90	41	2 441
Románia összesen	693	306	18 381

Forrás: Institutul Național de Statistică

A gázvezeték-hálózat

A gázvezeték-hálózat a Nyugat/Vest romániai régióban elérte a 3004 km. Ez az országos gázvezeték-hálózat 10,9%-a. A felső szélső értéket Temes megye, az alsó szélső értéket pedig Krassó-Szörény megye képviseli a gázvezeték-hálózat hosszának alakulásában.

Ha a gázvezeték-hálózat hosszának arányát vizsgáljuk megyei szinten, akkor megállapíthatjuk, hogy az országos hálózatból (27 496 km) 3,8% Temes, 2,9% Arad, 2,6% Hunyad, és mindössze 1,6% jut Krassó-Szörény megyére.

A gázvezeték-hálózatba bekapcsolt települések aránya sem kedvező. A régió települései közül 75 rendelkezik gázvezeték-hálózattal, ami a települések 4,6%-át jelenti. Még kedvezőtlenebb a helyzet, ha a községek arányát vizsgáljuk. Az 1604 község közül 43 község rendelkezik gázvezeték-hálózattal. Ez a községek 2,7%-a. A 42 város közül pedig 32 van bekapcsolva az országos gázvezeték hálózatba (a városok 76,2%-a).

7. táblázat. A gázvezeték-hálózat alakulása a Nyugat/Vest romániai régióban (2005)

Megnevezés	A gázvezeték-hálózatba bekapcsolt települések száma (db)		A gázvezeték-hálózat hosszának alakulása (km)	A vezetékes gázfogyasztás alakulása (ezer m ³)	
	Összesen	Ebből: város		Összesen	Ebből: háztartások
Arad megye	17	7	793	113 904	54 696
Hunyad megye	22	13	708	274 589	71 213
Krassó-Szörény megye	9	5	448	95 744	46 578
Temes megye	27	7	1 055	219 749	99 516
Nyugat-romániai régió	75	32	3 004	703 991	272 003
Románia összesen	742	217	27 496	12 963 284	2 827 778

Forrás: Institutul Național de Statistică

A vezetékes földgázfogyasztás országos szinten évente megközelíti a 13 milliárd m³. Regionálisan ez a mennyiség évente közel 704 millió m³. Ez az országos földgázfogyasztás 5,4%-a. Ennek megfelelően Hunyad megye 2,1%-kal, Temes megye 1,7%-kal, Arad me-

gye 0,9%-kal, míg Krassó-Szörény megye 0,7%-kal részesedik az országos földgázfogyasztásból. Ha azonban a régió földgázfogyasztását tekintjük 100%-nak, akkor a megyék megoszlása a következő képpen alakul: Hunyad megye 39,0%-kal, Temes megye 31,2%-kal, Arad megye 16,2%-kal, míg Krassó-Szörény megye pedig 13,6%-kal részesedik a régió teljes földgázfogyasztásából.

Mi jellemzi a háztartások vezetőkes földgázfogyasztását országosan és regionálisan?

Ha Románia háztartásainak földgázfogyasztását vizsgáljuk, akkor megállapítható, hogy az összes fogyasztásból a háztartások a földgáz 21,8%-át használják el. Ezzel szemben regionális szinten ez az arány 38,6%. A régiót alkotó megyék esetében a háztartások földgázfogyasztása a teljes fogyasztásból Krassó-Szörény megyében 48,6%, Arad megyében 48,0%, Temes megyében 45,3%, míg Hunyad megyében pedig 25,9%. Mind a 4 megye háztartásainak földgázfogyasztása jóval meghaladja az országos szintet.

A régió háztartásai az országos földgázfogyasztásából 9,6%-ot képviselnek. Ha azonban a régió háztartásainak földgázfogyasztását vizsgáljuk, akkor az egyes megyék fogyasztása a következő képpen alakul (régió = 100%): Temes megye 36,6%, Hunyad megye 26,2%, Arad megye 20,1% és Krassó-Szörény megye 17,1%.

A távfűtő-hálózat

2005 év végén a Nyugat/Vest romániai régió városaiból 18 (a 42 város közül), míg községeiből 2 volt bekapcsolva a távfűtő-hálózatba.

8. táblázat. A távfűtő-hálózat alakulása a Nyugat/Vest romániai régióban (2005)

Megnevezés	A távfűtő-hálózatba bekapcsolt települések száma (db)	
	Összesen	Ebből: város
Arad megye	6	5
Hunyad megye	9	8
Krassó-Szörény megye	2	2
Temes megye	3	3
Nyugat-romániai régió	20	18
Románia összesen	155	129

Forrás: Institutul Național de Statistică

A régió távfűtő-hálózata rendkívül régi és korszerűtlen, ami igen jelentős hőveszteséggel jár együtt. Ezért az elmúlt években jelentős mértékben megnövekedett a régi és az új építésű lakások központi fűtéssel történő ellátása. Ezzel egyidőben megugrott a lakosság földgázfogyasztása a régió területén.

A villamos árammal való ellátottság

A régió villamos árammal való ellátottsága az elmúlt évtizedekben jelentős mértékben növekedett és napjainkban elérte a 98,2%-ot. Ezzel meghaladja a régió az országos átlagot is, ami 2005-ben 96,3% volt. A villamos árammal ellátott lakások esetében a felső szélső értéket Temes megye, az alsó szélső értéket pedig Krassó-Szörény megye képviseli.

9. táblázat. A villamos árammal való ellátottság alakulása a Nyugat/Vest romániai régióban (2005)

Megnevezés	A villamos árammal ellátott lakások száma (db)	A villamos árammal ellátott lakások aránya (%)
Arad megye	182 480	98,2
Hunyad megye	189 455	97,9
Krassó-Szörény megye	127 405	97,2
Temes megye	255 827	99,1
Nyugat-romániai régió	755 167	98,2
Románia összesen	7 809 356	96,3

Forrás: Institutul Național de Statistică

Összegzés

A Nyugat/Vest romániai régió bemutatott termelői infrastruktúra eleme közül a közlekedésnek, ezen belül pedig a közúti és a légi közlekedésnek kitüntetett szerepe van a régió életében. Ezen közlekedési formák jövőbeni fejlesztése a régió társadalmi-gazdasági viszonyaira nézve kedvező hatást fejthetnek ki. A vasúti és a vízi közlekedésnek pedig a jelenlegi helyzetet tekintve kihasználatlan tartalékai vannak. Ezzel szemben a szociális infrastruktúra elemi közül csak a villamos árammal történő ellátottság esetében kedvező a helyzet, mert a villamos árammal ellátott lakások aránya megközelíti a 100%-ot. A vízvezeték-hálózat, a csatornahálózat, a gázvezeték-hálózat és a távfűtő-hálózat kiépítettsége tekintetében az európai viszonyokat figyelembe véve még igen jelentősek a lemaradások. A korszerűtlen, elhasználdott hálózatok cseréje, újabb hálózatok kiépítése a régió fejlődése szempontjából elengedhetetlen.

A régió megyéit tekintve összességében elmondható, hogy a vizsgált infrastrukturális elemek esetében a legkedvezőbb helyzetben Temes és Arad megye található, amely két megyét Hunyad és Krassó-Szörény követ.

Az ország Európai Unióhoz történő csatlakozása, a külföldi befektetők számának és arányának növekedése, a beruházások bővülése a jövőben jelentős mértékben hozzájárulhat a termelői és a szociális infrastruktúra regionális fejlődéséhez, ezáltal tovagyűrűző multiplikatív hatást kifejtve.

Irodalom

- Abonyiné Palotás Jolán* (2007): Infrastruktúra. – Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs. 184. p.
- Erdősi Ferenc* (2000): Európa közlekedése és a regionális fejlődés. – Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs. 547. p.
- Erdősi Ferenc* (2001): Az európai légi közlekedés és Magyarország. – In: A közlekedéspolitika szerepe az ország területfejlesztésében. Hazai Térségfejlesztő Rt. Budapest. pp. 47–63.
- Gulyás László–Sisák Erzsébet* (2008): A Szeged–Temesvár városverseny dimenziói. Területi Statisztika. 11. (48.). évf. 1. sz. pp. 82–89.
- Komarek Levente* (2008): Régiók Európában: a Nyugat/Vest romániai régió. Területi Statisztika. 11. (48.) évf. 6. sz. pp. 734–741.
- Közsegfalvi György* (1995): A települési infrastruktúra geográfiája. – JPTE, Pécs. 193. p.
- Veres Lajos* (2004): Közlekedési rendszerek a regionális fejlesztési stratégiában. – Magyar Közlekedési Kiadó, Budapest. 164. p.
- Veres Lajos* (2008): Térségi logisztika. Dunaújvárosi Főiskola Kiadói Hivatala, Dunaújváros. 219. p.
- www.insse.ro